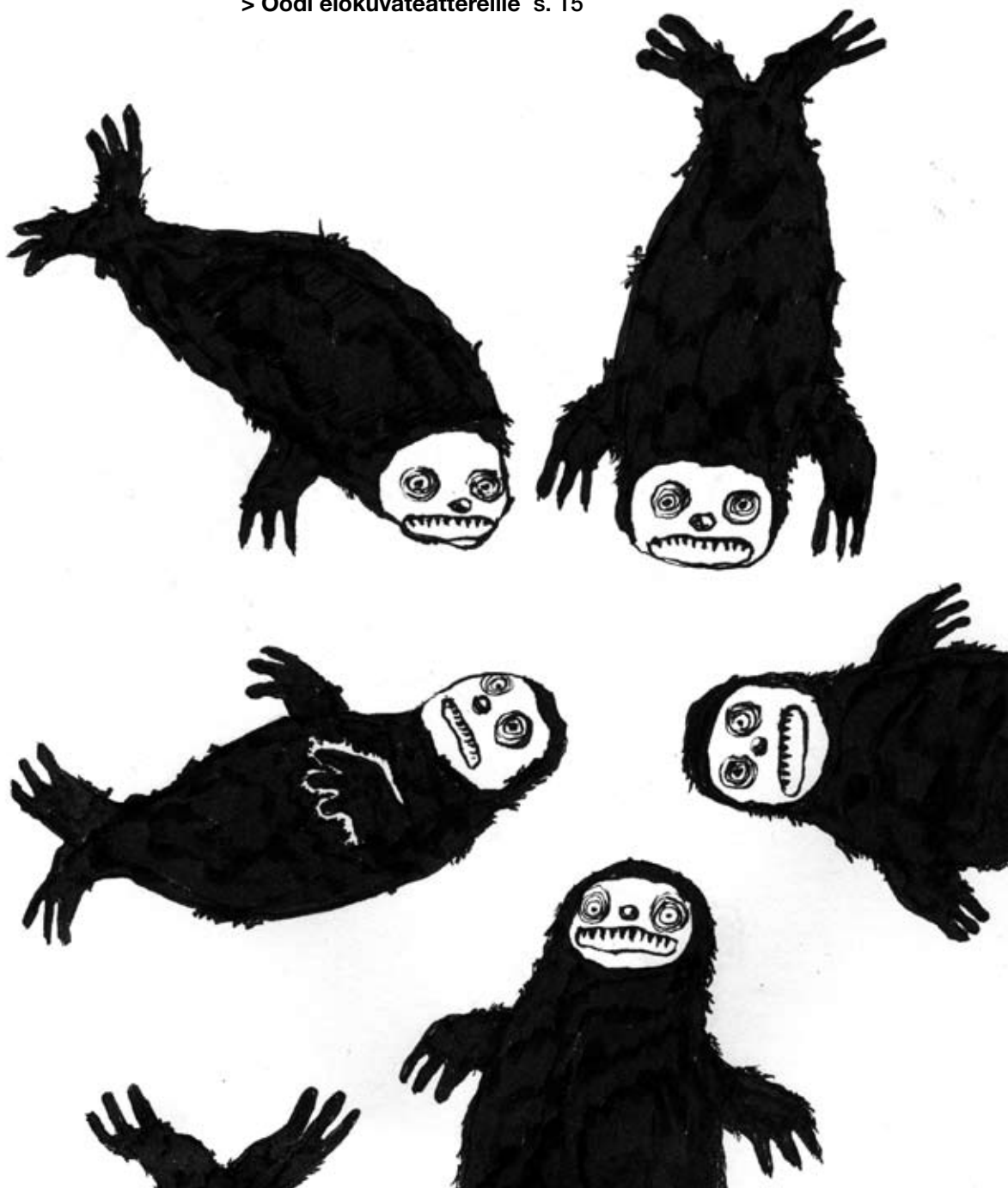

EIDOTE

1/2008

- > Nykytaidetta Roomassa s. 3
- > New York s. 6
- > Pohjoismainen nykymuotokuva s. 8
- > Hirviöiden puisto s. 10
- > Oodi elokuvateattereille s. 15

Eidos

Eidotteen julkaisee **Eidos ry**, Helsingin yliopiston taidehistorian opiskelijoiden ainejärjestö. Eidos toimii jäsentensä edunvalvojana ja linkkinä yliopiston, tiedekunnan, oppiaineen sekä opiskelijoiden välillä. Eidos järjestää erilaista toimintaa, joka tarjoaa taidehistorian opiskelijoille mahdollisuuden viettää aikaa yhdessä. Viime vuosina Eidos on järjestänyt aktiivisesti muun muassa työelämätapauksia, juhlia, opintomatkoja ja muuta kulttuuritoimintaa. Kaikille taidehistorian opiskelijoille avoimet Eidos-kokoukset pidetään noin kahden viikon välein. Lisätietoja Eidoksesta saat osoitteesta www.helsinki.fi/jarj/eidos. Sivuilta löytyvät myös ohjeet järjestön sähköpostilistalle liittymisestä. Eidoksen hallituksen tavoitat osoitteesta eidos-hall@helsinki.fi ja puheenjohtajan osoitteesta aura.dufva@helsinki.fi.

AJANKOHTAISET VEISTOKSET

Suomi on taas näyttänyt maineensa maailmalla. Veistosten kokoontuessa Rooman Colosseumille suomalaisen patsaan lihaskuntoa ihastellut vierustoveri sai vastaukseksi hyvän kunnan salaisuuden treenin, joka kansainvälisellä stadionilla ymmärrettiin tietysti trainiksi, junaksi. Ympäristökysymyksestä keskustelleet ja ilmastonmuutoksesta huolestuneet kokoontujat pitivät juna oivana välineenä ilmastonmuutosta vastaan. Näin tietysti VR:n televisiomainoksessa.

Onhan se hienoa, että suomalaiset veistokset keksivät ratkaisun näinkin ajankohtaiseen ja puhuttelevaan globaaliin ongelmaan kuin ilmastonmuutokseen ja sen vaikutukseen mm. ulko- taiteeseen.

Ja kyllähän meillä Suomessa osataan, kuten edellisen lisäksi osoittaa eräs lähiaikojen tositapahtumakin, tosin negatiivisemmassa valossa: Suomalainen nuori mies oli päättänyt ottaa matkamuistoksi palan Pääsiäisaarten ikivanhan moai-patsaan kor-

vaa. Missä on kunnioitus toisten tekemiä muistomerkkejä kohtaan? Itse olen tottunut kysymään museoissa valokuvaamislupaa, sillä en ole ollut varma, mitkä taideteokset kestävät ikänsä ja materiaalsuostensa puolesta salamanvaloa. Puhumattakaan veistoksiin koskemisesta. Suihkulähteen reunalla olen toki istunut, muttei mieleeni ole tullutkaan riippua suihkulähteen veistoksen päällä, saati ottaa siitä palasta. Varsinkaan, jos kohde on kaiken lisäksi Unescon maailmanperintölistalla. Jäänkin mielenkiinnolla odottamaan, toteuttaako Pääsiäisaarten pormestari **Pedro Edmunds Paoa** uhkauksensa syödä suomalaismiehen korvan rangaistukseksi tapahtumasta.

Moai-patsaan tarveleminen sai minut kaikesta hullunkurisuudestaan riippumatta apealle tuulelle. Saiko ylpeys suomalaisuudestani kolhun, vai vaivaako minua enemmän nuorten ajattelemattomuus ja kunnioituksen puute taidetta ja erityisesti veistoksia kohtaan? Onko veistos niin arkipäiväi-

NOORA KLAMI

nen asia, Mantoineen kaikkineen, ettei sitä koeta samaan tapaan taiteeksi kuin esimerkiksi maalausta tai valokuvaa? Ei taiteen tarvitse olla niin mahdollista, ettei sitä voisi lähestyä, mutta ei se mielestäni ole niin turhanpäiväistäkään, että sitä saisi tärvellä.

Tässä lehdessä käsitellään taiteen ilmiöitä ja ajankohtaisia asioita, siirtyen Helsingin päivänpolttavista ilmiöistä ja näyttelyistä aina Roomaan ja New Yorkiin saakka! Eidote sisältää tällä kertaa myös runoja ja sarjakuvan. Kuka tietää, vaikka Siskon kuvitus tai Ollin kirjoitus saisivat vielä jatkoa. Ja monet kirjoitukset sisältävät ihanan paljon kuvia, joten toivonkin lukijoiden nauttivan tästä materiaalin paljoudesta. Kaunista kevään aikaa kaikille ja tulevaa vappua Mantaan lakitukseen kaikkineen!

Ikusena kaupunkia tunnettu Rooma on viime vuosina nähnyt paljon vai- vaa saadakseen otteen myös nykypäi- vän kulttuurista ja sen taiteesta. Milano on kauan tunnettu Italian nykyaiteen Mekkana, mutta nyt Rooma tekee parhaansa astuakseen varteenotettavana kilpailijana tämän päivän taiteen ken- tälle. Roomaan nykyaiteen museo MACRO saa seuraavien vuosien aikana

yli 10 000 neliometriä lisää näyttely- ja opetustilaa, ja Rooman 2000-luvun taiteelle ja arkkitehtuurille omistettu museo MAXXI tulee avaamaan uuden museorakennuksensa ovet lähitule- vaisuudessa. Lisäksi monet kansain- välisesti tunnetut nykyaiteen galle- ristit ovat alkaneet saapua kaupunkiin; mm. **Larry Gagosian** avasi seitsemän- nen galleriansa viime joulukuussa Roomassa. Kolmatta kertaa järjestetyt Rooman nykyaiteen messut, *Roma – the Road to Contemporary Art*, ovat osa tätä aluevaltausta.

Oikeastaan näitä messuja voisi kut- sua eräänlaiseksi nykyaiteen festivaaliksi, joka on levittänyt ympäri kau- punkia. Tarkoituksena on tuoda esille Rooman lukuisat nykyaiteen galleriat, tapahtumat ja näyttelyt. Lisäksi festi- vaalien aikana järjestetään erityisnäyt-

telyitä ja tapahtumia. Koska historia on Rooman vahvimpia puolia, sille on annettu rooli myös nykyaiteen mes- suilla; muun muassa **Diocletianuk- sen** termit saivat toimia suggestiivi- sena kulissina nykyaiteen teoksille. Tänä vuonna siellä avattiin kolmivuo- tinen projekti *Cose Mai Viste*, joka esit- telee uutta nykyaiteita. Esillä oli gal- leristien omien kokoelmien teoksia, seuraavana vuonna tarkoituksena on tuoda näyttelyyn taiteilijoiden omia kokoelmia ja viimeisenä vuotena kes- kitytään taiteen keräilijöiden kokoel- mateoksiin.

> JATKUU SEURAAVALLA AUKEAMALLA

CHRISTINE LANGINAUER

**KAIKKI
TIET VIEVÄT
ROOMAAN
...JA KERRAN VUODESSA ROOMAN TIET
VIEVÄT NYKYTAITEESEEN.**

Rooman nykyaiteen messut,
*Roma – the Road to Contemporary
Art*, 28.2.-2.3.2008

Villa Medici
puutarhasta nähtynä.

Mukana messuilla oli gallerioiden ohella myös runsaasti museota. Jo mainittujen nykytaiteen museoiden lisäksi nykytaidetta oli esillä historiallisemmissakin kohteissa kuten eri maiden akatemioissa ja kulttuuri-instituuteissa. Messujen aikana järjestettiin myös nykytaiteen huutokauppa, jonne Goldsmiths Collegesta vuonna 2008 valmistuvat kuraattorit olivat valinneet teoksia sekä jo etabloiduilta että vasta nousevilta taiteilijoilta.

Messuja varten julkaistun esitteeseen oli kerätty kaikki neljän päivän tapahtumat ja mukana olevat tahot, ja mukaan kuuluvan kartan avulla oli helppo löytää kohteisiin. Perjantaina 28. helmikuuta oli vuorossa *Freaky Friday*-niminen tapahtuma, jolloin suurin osa festivaaliin osallistuneet galleriat ja museot avasivat ovensa kävijöille iltamyöhään ja pitivät ne auki aina keskivälillä saakka. Illan aikana järjestettiin avajaisia, cocktail-tilaisuuksia ja taiteilijatapaamisia. *Freaky Friday*-tapahtumasta oli kiinnostunut myös **Silvio Berlusconi**, jonka tapasimme lähellä Espanjalaisia portaita sijaitsevassa galleriassa. Kyseisen henkilön huomattuaan italialaiset ystäväni kieltäytyivät astumasta galleriaan. He eivät missään tapauksessa halunneet olla samassa tilassa Berlusconiä kanssa! Lopulta he kuitenkin päättivät, etteivät tulisi antaa moisen häiritä taidekokemustaan ja pystyimme viimeinkin katsomaan taidenäyttelyä. Siitä galleriasta taisi minulle tosin jäädä päällimmäiseksi muistoksi juuri tuo episodi.

Messuilla oli esillä sekä kansainvälistä että italialaista nykytaidetta. Keskustassa sijaitsevaan, jo mainittuun Gagosian galleryyn oli valittu gallerian ensimmäiseksi näyttelyksi amerikkalaisen **Cy Twomblyn** *Three Notes from Shalalah*. Sekä Roomassa että Virginiassa 1950-luvulta asti työskennellyt taiteilija esitteli näyttelyssä viisi uutta teosta.

Maalaukset *Untitled I-III* muodostivat gallerian ovaalinmuotoisessa pääsalissa alttaritaulumaisen triptyykin. Suurikokoisissa teoksissa Twombly on maalannut valkoisella maalilla vihreälle taustalle valuvia, koukeroisia, arabialaista kirjoitusta muistuttavia vertikaaleja merkkejä: kolme kukoistavaa viestiä Shalalahista. Ja onhan Shalalah onnellinen Arabia, Arabia Felix, meren äärellä sijaitseva vuorten ympäröimä

Galleria Gagosian julkisivu.

- Seuraavat Rooman nykytaiteen messut järjestetään 2.4.–9.4.2009.
- Lisätietoja: www.romacontemporary.it
- Tietoja meneillään olevista taidenäyttelyistä löytyy joka tiistaina ilmestyvästä *Roma c'e*-lehdestä.

vihreä keidas, jonka takana avautuu Rub al Khalil, maailman suurin hiekkaaavikko. Näyttelyn kaksi muuta teosta, kaksi veistosta, toivat mieleen Rooman kaupungin. Veistosten hiukan likainen valkoinen pinta muistutti Roomaan alueella tyypillistä rakennusmateriaalia, travertino-kivilaattaa. Muodoltaan ne näyttivät sortumaisillaan olevilta pylväiltä, toinen tuttu näky Roomassa. Tyylliseen uskollisena Twombly vei teoksillaan katsojan jälleen matkalle läpi ajan ja paikan.

Jo galleria oli itsessään kaunis taideteos. Roomassa asuvan arkkitehdin **Firouz Galdon** ja lontoolaisen Caruso St. John-arkkitehtitoimiston suunnittelema tila kattaa yli 750 neliometriä. Entisen pankin tiloihin rakennetun gallerian huomattavin erikoisuus on 23 metriä pitkä, 13 metriä leveä ja kuusi metriä korkea ovaalimuotoinen huone. Tuo huone tuo kaikessa korutomuudessaankin mieleen Rooman pienet barokkikirkot, eritoten **Gianlorenzo Berninin** suunnitteleman pienen ja ovaalinmuotoisen *Sant'Andrea al Quirinale*-kirkon ja **Francesco Borrominin** *Chiesa di San Carlo alle Quattro Fontane*.

Testacchion kaupunginosassa, vanhassa teurastamossa, MACRON sivugalleriassa MACRO Futuressa oli esillä venäläinen taiteilijaryhmä AES+F. Kiasman ARS 06:stakin tuttu ryhmä esitteli videoita, valokuvia ja veistoksia ryhmän kymmenvuotisen uran ajalta. AES+F teosten apokalyptisen maailman pääosassa ovat kauniit, enkelikasvoiset lapset ja nuoret, kuvattuina kliinisisä taistelukohtauksissa ilman tunteita tai edes fyysisiä, kehollisia jännitteitä. Tyyllisesti kuvat seuraavat nykypäivän mainoskuvien, videopelien ja muotikuvien kuvastoa. Teoksissa kaikki käyvät sotaa kaikkia vastaan erilaisten aseiden avulla jossakin katsojalle tuntemattomassa, elottomassa maailmassa. Väkisinkin tulee mieleen ajatus siitä, että tämä on taiteilijoiden varoittava visio maapallon

Cy Twombly: *Untitled I*, 2005–2007. Akryyli puulle.

ja ihmiskunnan tulevaisuudesta, jossa taistelu olemassaolosta on syrjäyttänyt kaikki inhimilliset tunteet. Jollain kiertuneella tavalla myös rakennukseen jätetyt, teurastamon jäljiltä jääneet kourut, jotka roikkuvat katosta, sopivat näyttelyn tunnelmaan.

Amerikkalaisessa Temple Universityssä oli esillä viidentoista nuoren roomalaisen nykytaiteilijan teoksia. **Valentino Diego**, **Guendalina Salini** ja muut näyttelyn nuoret tekijät muodostavat roomalaisten nykytaiteilijoiden uusimman sukupolven, joka on alkanut muodostua juuri kun kaupunki on alkanut avautua uudella tavalla nykytaiteelle. Näyttelyssä tämä näkyi parhaiten taiteilijoiden asenteessa taidetta kohtaan, teoksista heijastui työskentelyn itsenäisyys ja kansainvälisen taiteen kehityksen tiedostaminen.

Kaupungissa oli myös kahden italialaisen nykytaiteen grand old manin näyttely. Kauniissa Villa Medicissä, Ranskan akatemiassa, oli esillä **Giuseppe Penonen** veistoksia ja **Gino Marottan** retrospektiivinen näyttely oli levittänyt kolmeen galleriaan Via Marguttan ympäristöön. Penone on Italian *Arte Povera*-liikkeeseen kuuluva käsitetaiteilija, jonka veistokset olivat vallanneet Villa Medicin hallit, rappukäytävät, hyvin arkaaiset huoneet, puutarhan ja puutarhan loggian. Kävellessä näyttelyn läpi tuntui väliltä siltä kuin vaeltaisi satumetsässä tai toisessa todellisuudessa. Tai ehkä veistokset olivat jälkiä toisesta todellisuudesta tai ajasta. Penonen veistokset ovat hyvin visuaalisia, mutta saattavat harhauttaa katsojan; puulta näyttävä

teos ei olekaan tehty puusta, eikä kivi olekaan kiveä.

Kuvanveistäjä Marotta löysi materiaalinsa, muovin, jo 1960-luvulla. Läpinäkyvästä, värillisestä muovista hän on vuosikymmenien ajan muovannut eläimiä, kasveja, puita ja eräänlaisia kolmiulotteisia maalauksia. Näyttelyn nimi *Trasparente/Apparente*, läpinäkyvä/näkyvä, kertoo paljon; Marottan teokset ovat samalla sekä näkyviä että läpinäkyviä. Ne ovat teoksia, joita emme voi koskaan hahmottaa kokonaisuudessaan, sillä yhdestä kuvakulmasta katsottaessa vain osa teoksesta on näkyvä ja toinen osa on muuttunut läpinäkyväksi.

Nykytaiteen messujen tarjonta oli hyvin laajaa, vaihtelevaa ja monipuolista. Kaikkeen tarjolla olevaan ei neljässä päivässä ehtinyt tutustua. Vaikka kaupungissa oli esillä suuria ja nimekkäitä näyttelyitä, ei varsinaisia päänäyttelyitä ollut. Tämä teki tarjonnasta hyvin hajanaisen, mutta yksi messujen pääajatuksista taisikin olla se, että saada ihmiset näkemään Rooma kaupunkina uudesta näkökulmasta, nykytaiteen näkökulmasta.

Messut antoivat samalla gallerioille, myös pienimmille ja marginaalisimmille sellaisille, mahdollisuuden näyttäytyä yleisölle ja kertoa heille olemassaolostaan; siitä, että Roomassa on myös nykytaidetta. Jokainen näyttely ei aina tyydyttänyt taiteentarjonnallaan, mutta messut antoivat kuitenkin mielenkiintoisen kuvan italian nykytaiteesta. Ja se todisti, että Rooma on alkanut panostaa tosissaan monipuolisen ja elävän nykytaidemaailmaan ylläpitämiseksi. ♦

New York

Olimme viiden päivän matkalla New Yorkissa viime vuoden marraskuussa ja ehdimme siinä ajassa käydä neljässä museossa ja riittävästi muuallakin. Jalkaparat olivat koetuksella valmistautumisesta huolimatta.

Olin aina ajatellut, että iso omena on viimeinen paikka maapallolla mihin matkustaisin, ja etten koskaan suostu menemään lentokoneeseen. Lentäminen oli sietämättömämpää kuin olin ikinä kuvitellut mutta New Yorkiin rakastuin välittömästi. Tilan tuntu on aivan uskomaton! Taivas on korkeampi!

Kaupunki ei osoittautunut ollenkaan niin luotaan työntävän moderniksi, tekniseksi tai steriiliksi kuin olin kuvitellut, päinvastoin. Savun haju tulvii kadulle pretzel- ja hotdogkojuista, joissa käytetään vielä hiliä ruuan paistamiseen. Viemärit haisevat lämpimällä säällä. Jätessäkiröykkiöt kerätään kadunkulmiin odottamaan iltaa ja jätekuskeja. Melu ja tungos on kuviteltavissa olevan kaltainen.

Museotarjonta on kaupungissa tietenkin hulpea. Olimme jo valmiiksi valinneet vierailukohteet. MOMA, Guggenheim, Metropolitan Museum of Art ja Museum of Native Americans. MOMA:ssa käynti sai epäuskoiseksi. Miten jollain kansakunnalla on varaa sijoittaa niin paljon rahaa merkittävään taiteeseen? Picasso, Matisse, Van Gogh, Magritte, nimekkäiden listaa voisi jatkaa koko kirjoituksen verran. Myös suomalaisia tekijöitä oli edustettuna: Wirkkala, Sarpaneva, molemmat Aallot.

Guggenheim itsessään on taide-teos. Sisätila on vielä vaikuttavampi kuin ulkotila. Guggenheim asettaa esille laitettulle taiteelle kovat vaatimukset, ilmiö on samantapainen kuin Taidehallissa. Tila itsessään

on niin hurmaava, että helposti esille nostetut teokset näyttävät jotenkin noloilta ilman kunnollista ripustussuunnittelua.

Varma pikku lallujen murhaaja on Metropolitan. Pelkän Egyptin osaston kiertämisen jälkeen on ihan valmis kaatumaan jonkun muumion kainaloon.

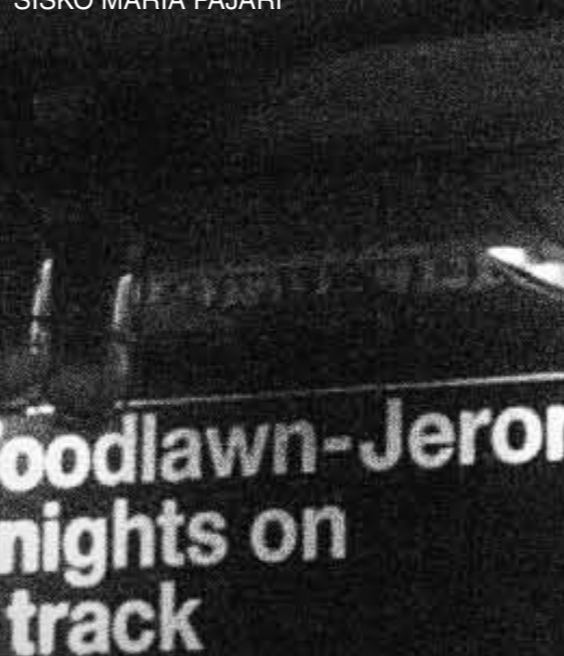
Megalomaanisissa museoissa iskee seisovapöytä-kauhu. Maksettu on – pitää ahtaa koko rahan edestä. Lopputuloksena on aivojen yllirasittuminen – pahoinvointi. Ahmiminen ei ole perusteltua, koska lippujen hinnat ovat suopeat. En ottanut selvää, oliko Eidos-kortilla päässyt vieläkin edullisemmin. Tämä oli virhe!

Ehdottomasti miellyttävien museokokemuksista oli Museum of Native Americans. Sisäänpääsy oli ilmainen ja kokoelman pystyi sisäistämään ihan rauhassa ilman jalkojen ja pään ylikuumentumista. Lisäksi esineistön kuva-aiheet, värit, materiaalit ja shamanistisen maailmankuvan tuntu saivat aikaan ihanan tunteen – kuin kotiinpalaaajan riemu. Iloa varjosti tietämys rakennuksen historiasta, samaisessa rakennuksessa aikoinaan New York ostettiin intiaaneilta. Toisaalta rakennuksen nykykäyttö on tyhjää parempi.

Muu humputtelu oli bonusta. Olisin voinut ostaa Hello Kitty-kaupan tyhjäksi. Macy's, Toys Are Us, ynnä muuta, näkemistä riittää ja rahanmeno on taattua. Hotelli oli sikahintainen ja rupu. Suomessa vastaava suljettaisiin asiakkaiden terveyteen vedoten. Eipä silti.

Eniten jään kaipaamaan smoothie'ita. Suomessa on niiden suhteen liian suppea valikoima. Ja "ehkä" jään myös kaipaamaan kaupunkinäkömiä, kaiken liiallisuutta, ihmisten ystävällisyyttä, Hello Kittyä ja ehkä joitain jalansurmaaja-museoitakin! ♦

SISKO MARIA PAJARI

1. Kaikki tunnistavat Empire State Buildingin. 2. New Yorkin museotarjonta on hulpea. 3. Julisteissa kehoitetaan ilmiäntamaan laittoman käsiaseen haltija. 4. New Yorkin kadut kuhisevat elämää.

JOS MATKUSTAT NEW YORKIIN, MUISTA:

- Mukavat kengät
- Kärsivällisyyttä (Kaikkialla saa jonottaa ja esimerkiksi lentokentillä henkilökunta saattaa olla todella tympeää)
- Ota vain vähän matkatavaroita. Voit ostaa perillä hammasharjan, sukkia, vaatteita, matkalaukun, kosmetiikkaa, kameran...
- Varoa huijareita, joissain pienissä kaupoissa hinta ilmeisestikin määräytyy naaman perusteella
- Kartta ja matkailuesitekirja

ÄLÄ MATKUSTA NEW YORKIIN, JOS:

- Et tahdo kokea uutta
- Harkitset ulkomaille muuttoa, tämä saattaa antaa juuri tarvittavan viime sysäyksen.

Nyky- muoto- kuvan kasvot

ANNA LINDFORS

Amos Andersonin taidemuseossa 28.3.-18.5.2008 esillä oleva näyttely *Portræt nu! Pohjoismainen nykymuotokuva* esittelee pohjoismaalaisten taiteilijoiden muotokuvia. Panimonomistaja **J.C. Jacobsenin** nimellä kulkevan muotokuvakilpailun voitto meni järjestäjämää Tanskaan. Fredriksborgin kansallismuseon yhteispohjoismaiseen kilpailuun osallistui kaiken kaikkiaan 521 teosta, suurimmaksi osaksi tanskalaisilta taiteilijoilta. Suomesta kilpailuun lähti 59 teosta. Näyttelyyn päätyi raadin valitsemina kuutisenkymmentä työtä, joiden tekniikat ja tyylit vaihtelevat aina öljymaalauksesta installaatioihin ja tekstiilitaiteesta veistoksiin.

Näyttely oli esillä kesällä 2007 Fredriksborgin kansallismuseossa ja syksyllä Hafnarborgin kulttuuri- ja taidekeskuksessa Islannissa. Amos Andersonin taidemuseoon näyttelyn jälkeen kierros jatkuu Ljungbergmuseettiin Ruotsiin ja sieltä Norsk Folke-museumiin Osloon.

Näyttelyn teokset ovat virkistävästi kaikki aivan omanlaisiaan. Kaikki

muotokuvat eivät suinkaan ole henkilöä esittäviä. Esimerkiksi työn *Porträtt av Ulla min älskande och ex-käresta* (2007) taiteilija **Michael Norre** on loihtinut hämähäkinverkkokuvioin koristellusta posliinisesta tarjoiluastasta. Monien muiden teosten kohdalla materiaalit jäivät kuitenkin arvelun varaan, joten olisi ollut kiinnostavaa lukea tekniikoista teoslapuista, joista nämä tiedot kuitenkin puuttuivat.

Vaikka näyttelyn teosten joukossa on monia perinteiden mukaisesti tehtyjä muotokuvia, joukosta löytyy paljon vaikeammin avautuvia ja kiinnostavia teoksia. Näin vaikkapa hypnoottisessa, punaoranssilla neonvärillä maalatussa **Thomáš Lahodan** maalauksessa *Kirstenissä* (2007), jossa tuimakatseinen ikääntyvä nainen tuijottaa läpitunkevasti. Islantilaisen **Dodda Maggý Kristjánsdóttirin** videoteoksen *Stella* (2004) toisessa osiossa kaunis nainen kävelee kuva-alassa ensin viehkösti ja kameralle keikistellen, sitten askelten pikkuhiljaa nopeutuessa juoksee viimein hätäntyneenä. Toisessa osassa puolestaan kaksi ”kommandojänik-

Sonja Lillebæk Christensen: *On a Slow Boat to China – Omakuva*, videoteos, 2005

siksi” naamioitunutta naishahmoa pomppii maanisesti ylös alas. Eräässä vaiheessa nainen kiskaisee kasvot peittäneen pupunkorvaisen kommandopiponsa pois. Teoksen merkitykset jäävät mietittävään.

Henkilökohtaisen tuntuisten töiden lisäksi näyttelyssä näkyy mm. kommentti islamilaisen ja länsimaisen maailmojen kohtaamisesta. Tanskalaisen **Christian Danielewitzin** melko suurikokoisessa diptyykissä *The Superknown* (2007) valokuvan nuori poika seisoo kuvan keskellä. Pojan vaatteet ja taustalla näkyvä ympäristö vievät ajatukset Lähi-itään, joten jokaiselle katsojalle tulee väistämättä mieleen ajatuksia islamilaisen ja länsimaisen kulttuurin yhteentörmäyksistä. Mutta mitä me oikeastaan tiedämme kuvan pojasta? Emme kai mitään. Hän näyttäytyy länsimaalaisen katsojan silmin vain tyypiltä. Kaksiosaisen teoksen vasemmanpuoleinen taulu näyttää ensisilmäykseltä vain valkoiselta pinnalta, mutta lähemmin katsoen pinnalla risteilee islamilaisen taiteen taidokkaita geometrisiä kuvioita –

Dodda Maggý Kristjánsdóttir: *Stella*, videoteos, 2004

kuin piilotettuna kulttuurisena taide-aarteena.

Kilpailun toisen sijan saavuttaneen **Sven Ljungbergin** omakuva vuodelta 2006 sen sijaan on mitä perinteisin esittävä omakuva, jossa ruotsalais-taiteilija on kuvannut itsensä tuolille istumaan itsetietoisena, musta baskeri päässä ja taiteilijan attribuutti sivelin kädessään. Muotokuvan henkilön persoonaa tukevia esineitä tai muuta miljöömuotokuvallisuutta ei kovin monessa näyttelyn esittävässä teoksessa näkynyt, päinvastoin useissa töissä kuvan henkilö oli varsin paljaan oloinen. Näin myös **Torben Eskerodin** kolmannen sijan palkinnon saaneessa teoksessa *Untitled #5 (Søren Tramm)* (2006), joka on erittäin tarkka ja suuri-

kokoinen valokuva miehen kasvoista. Päätöstään nostaa Ljungbergin klasinen muotokuva hopeasijalle raati perusteli juuri sillä syyllä, mikä olisi toisten arvioitsijoiden käsissä voinut tiputtaa teoksen palkintopallilta: perinteisyydellä. Muotokuvan ei tarvitse itsetarkoituksellisesti olla erikoinen ja poikkeuksellisen kekseliäs, vaan myös taiteen traditiot saavat näkyä ja elää.

Itse löysin silti enemmän kiinnostavuutta **Alexander Thiemen** *Omakuva ja hammasharja* -maalauksesta (2007), jossa taiteilija kommentoi muotokuvamaalauksen perinnettä kohtaamalla katsojan rembrantmaiseen turbaaniin, mutta Simpsons-t-paitaan sonnustautuneena ja arkinen ham-

masharja kourassa. Myös **Per Pardorfin** *Peter Lund Madsenin muotokuva* (2005) on tehty klassiseen tapaan öljyvärein ja kiltäväksi lakaten.

Eniten minua kiehoi ykköspalkinnon pokanneen **Sonja Lillebæk Christensenin** videoteos *On a Slow Boat to China – Omakuva* (2005). Teoksessa kuvataan aurinkoisen kesäistä Kööpenhaminan lähistöllä puistoineen ja merenrantoineen. Näkymät eivät kuitenkaan ole kuvauksen pääkohde, vaan kamera tallentaa maisemassa olevia ihmisiä. Naisen ääni kommentoi tapahtumia ja kertoilee ajatuksiaan näistä ihmisistä, ja kuinka hän innostui tarkkailemaan satunnaisia kulkijoita. Nämä ovat lähinnä yksinäisiä miehiä puistonpenkeillä, sillä kertoja sanoo huomanneensa, että naiset ovat aina tekemässä jotain tai menossa jonnekin ollessaan ulkona, etenkin vanhemmat miehet useimmiten vain ovat.

Huumoria ei videoteoksesta puutu: lehvät vain kahisevat, kun kuvaaja piileskelee pusikossa väijyksissä, taustalla soi **Ennio Morriconen** säveltämä *Hyvät, pahat ja rumat* -westernin urhokas tunnussävelmä. Sitten räpsyvät still-kuvat paha-aavistamattomista ihmisistä, kuin jossain vakoi-luelokuvassa. Välillä kamera taas unohtuu seurailemaan ohii lentäviä lehtokoneita ja helikopteria.

Leppoisasta ja lempeästä videosta jäi kuitenkin ajatuksia mieleen. Teoksen nimestäkin voi huomata, että kyseessä on taiteilijan omakuva, mutta tarkemmin tähän ei viitata. Onko kuvaaja-kertoja, joka ei pientä vilahdusta lukuun ottamatta näy kamerassa, taiteilija itse? Kertooko hän itsestään ja tarkkailijan luonteestaan jutustellessaan ohikulkijoista? Onko teoksessa sanojen muodossa myös lukemattomia pienoismuotokuvia filmille tallentuneista ihmisistä? Nämä jäävät meidän jo toisella tasolla tapahtumia tarkkailevien katsojien pohdittavaksi.

Näyttely antaa mielenkiintoisen katsauksen siihen, millainen on muotokuva nykytaiteessa. Nykymuotokuvan haasteet ja mahdollisuudet ovat valittavien tekniikoiden valtavassa kirjossa sekä pitkässä perinteessä. Muotokuvan tarkoituksena on kuitenkin edelleen kertoa jotain kohteestaan ja kenties heijastella jotain meistä itsestämme sen edessä, yksityisen ja julkisen välimaastossa. ♦

HIRVIÖIDEN PUISTO

CHRISTINE LANGINAUER

Orsinin herttua rakennutti 1500-luvulla eriskummallisen puiston vaimonsa muistolle.

JÄTTILÄISTEN TAISTELU

Hyvän ja pahan taistelu on yksi puiston teemoista. Tämä yhdestä valtavasta kivenlohkareesta veistetty teos sijaitsee lähellä puiston alkuperäistä sisäänkäyntiä. Teoksen alkuperäistä tarkoitusta ei tiedetä varmasti, mutta läheltä löytynyt kaiverrettu kirjoitus on antanut vihjeitä sen tarkoituksesta. Runo antaa ymmärtää että jättiläiset voisivat olla peräsin Arioston runosta *Orlando Furioso*. Veistoksen groteskia kolossia on verrattu runon Orlandoon, joka ajautuu hulluuden partaalle menetettyään rakkaansa Angelican toiselle miehelle. Metsässä Orlando kohtaa kaksi metsämiestä, joista hän tappaa toisen juuri Vicinon veistoksen tapaan; tarttumalla jaloista ja repimällä miehen kahtia. Kenties se näin kuvaa Vicinon tunteita tuskaa hänen menetettyään oman rakastettunsa.

HELVETIN KITA

Tämän ihmeellisen näyn huulia kiertää kaiverrus ogni pensiero vo(la) (kaikki järki haihtuu). Lausetta voidaan täydentää aikalastaiteilijan Giovanni Guerran tekemän piirroksen mukaan, jossa Guerra on kirjannut lauseen muotoon *lasciate ogni pensiero voi ch'entrate*, (hylätkää kaikki järki, te jotka tästä astutte sisään). Teoksella on kieltämättä yhteys Danten helvetin kitaa ympäri kiertävälle kaiverukselle, tosin siinä sisään astujaa on kehoitettu hylkäämään kaikki toivo (*speranza*). Vicinon helvetin kidassa on kielenmuotoinen pöytä ja sen ympärillä penkit, joilla kävijä voi kuumina kesäpäivinä vilvoitella. Päinvastoin siis kuin helvetissä!

KALTEVA TALO (CASA STORTA)

Talo on rakennettu kallellaan olevalle kivelle ja on täysin vino. Tämnäkään tarkoitusta ei tiedetä, ehkä se on tehty kontrastina alueen muiden puutarhojen symmetrialle.

HULLUUDEN NAAMIO

Tällekkään atsteekki-naamiota muistuttavalle veistokselle, ja pallolle, jonka päällä on linna, ei ole selkeää selitystä. Sen on nähty kertovan Vicinon tunteista vaimon kuoltua. Pallo (sfera) voidaan perinteisesti sanaleikin kautta yhdistää italian sanaan toivo (*spero*), varsinkin rakkaudentoivoon. Veistoksen groteskia päätä on pidetty myös vedenalaisena hirviönä tai Proteuksen (varhainen merenjumala) tai Glaukuksen (mies, joka muuttui merenjumalaksi syötyään taikayrtin) päänä.

Bomarzon Parco dei Mostri

Leijonien kanssa tappeleva lohikäärme, sotaan käyviä elefanteja, merenneitoja, sfinksejä, harpyjoita, antiikin Persefone, Neptunus, Kerberos-koira ja Pegasos-hevonen. Rooman ulkopuolella, Lazion maakunnassa, voi matkailija löytää itsensä hyvin erikoisesta puutarhasta. Tunne on perin kummallinen kun vaeltaa Bomarzon Sacro Boscossa, Pyhässä lehdossa, joka on ehkä paremmin tunnettu Parco dei Mostri, Hirviöiden

puistona. Puutarhassa myytit ja fantasia sekoittuvat todellisuuteen puistoon pystytettyjen patsaiden avulla, jotka esittävät vuorollaan mielikuvituksen tuottamia hirviöitä ja antiikin myyttisiä jumalhahmoja.

Puutarha kuuluu Orsinin aatelisperheen linnan entisille maille ja sen rakennutti 1500-luvulla Orsinin herttua Pier Francesco Orsini. Vicinoksi kutsuttu herttua oli oppinut humanisti, joka oli kiinnostunut taiteista.

Hänen rakkaan vaimonsa Giulia Farnesen kuoltu hän antoi rakentaa puiston tämän muistolle. Puiston tuli kertoa sydämen surusta ja menetyksestä eikä maailmasta tulisi löytää toista samankaltaista.

Puiston suunnittelutehtävän sai yksi aikansa suurimpia arkkitehtejä, kuvataiteilijoita ja puistonsuunnittelijoita, Pirro Ligorio (1500–1583). Ligorion kiinnostus ja asiantuntijuus antiikin taiteesta ja mytologiasta tulee hyvin

esille puutarhan ihmeellisessä maisemassa. Tieto yhdistettynä Ligorion vaikuttavaan mielikuvitukseen ovat saaneet aikaan veistoksia, jotka saattavat puiston vieraan hämmennyksen ja hämmästyksen valtaan.

Kuten monet muutkin 1500-luvun puutarhat, Vicinon puutarha on rakennettu ideoiden ja ajatusten ympärille eikä pelkästään dekoratiiviseksi kokonaisuudeksi. Puiston ei tule miellyttää vaan ihmetyttää. Valaistunut kul-

kija voi lukea ympäristöä kuten kirjaa. Puutarhan kantavina teemoina ovat kuolema ja muisto, rakkaus ja totuus. Kävijän oletetaan tuntevan keskiajan ja renessanssin suuret runoilijat kuten Danten, Arioston ja Petrarcan, ja jokainen vaellus puutarhassa tuottaa aina uuden luennan maiseman tarjoamasta filosofiasta. Helpottaakseen kulkijan tehtävää Vicino antoi kaivertaa lainauksia runoista ympäri puutarhaansa.

Vicino ei kutsunut puutarhaansa giardinoksi, vaan *Bosco Sacroksi* (Pyhä lehto) tai *Bosco dei Mostriksi* (Hirviöiden puisto). Tässä mostri -sanan merkityksen voi ymmärtää kuten italian monstrare -sanan, joka tarkoittaa näyttää, ilmentää, esitellä tai todistaa. Näin jokainen elementti puistossa todistaa Vicinon rakkaudesta ja kaipuusta, ja kokonaisuudessaan puistosta tulee eräänlainen valtava uusplatoninen rakkausruno Vicinon menetetylle

HIPPODROMIN MUOTOINEN PUUTARHA
Kilparadan muotoinen puutarha, joita löytyi antiikin Rooman villoista. Ikonografiassa harjaantunut vierailija osaa lukea mahdollisen vaaran merkit ennen puutarhan astumista; puutarhan reunusta ympäröi jättimäiset männynkävyt (jotka merkitsevät kuolemaa) ja tammenterhot (jotka merkitsevät Kultaista aikaa). Puutarha voi siis olla valheellinen paratiisi valmistautumattomalle kävijälle. Tämä tulee entistä selvemmäksi, kun astuu puutarhaan. Hippodromin ympäriltä löytyy manalan kolmipäinen vahtikoira Kerberos ja kolme naisfiguuria: yksi kaksiosaisella kalanpyrstöllä (merenneito), yksi varustettuna lohikäärmeen pyrstöllä, kynsillä ja siivillä ja yksi osana penkkiä, jonka päälle vain kaikkein uhkarohkein uskaltaisi istua. Naisfiguureja on pidetty harpyjoina, jotka *Orlando Furioso* -runossa ajetaan Helvetin kitaan. Naiset on myös nähty kreikkalaisten tarujen Ekhidnana, kaikkien hirviöiden äitinä (kalanpyrstöinen nainen tai Ekhidnan tapauksessa käärmeenpyrstöinen nainen), manalan *Persefonena* (latinaksi Proserpina, penkin yllä oleva nainen) ja Raivona (siivekäs nainen).

LEIJONIEN KANSSA TAISTELEVA LOHIKÄÄRME

Keskiaikaisessa ikonografiassa leijona on nähty eläimistä kaikkein jaloimpana ja Kristuksen vertauskuvana. Lohikäärme taas edusti paholaista ja oli pahan vertauskuva. Puiston taisteleva lohikäärme on kuitenkin nähty edustavan viisautta (latinan *prudentia*), ja leijonien voimaa. Koska leijonat eivät ole tässä lohikäärmettä ylivoimaisempia ja lohikäärme pitää leijonanpentua hellästi pyrstössään, taistelua voidaan pitää vertauskuvana viisaudesta, joka voittaa voiman.

ROOMALAISTEN MERENJUMALA NEPTUNUS

rakkaudelle, joka rakentuu pala palalta puutarhassa kävellessä. Vaikka puutarhan luonne ja sen veistosten merkitykset olivat ennalta määrättyt, veistoksien sijoittelu sen sijaan ei ollut, vaan ne ovat kaiverrettu ja veistetty suoraan paikan päältä löydettyistä valtavista kivistä.

Monet italialaiset aatelismiehet ja lukuiset ulkomaalaiset ehtivät vierailu puutarhassa, ennen kuin se monen muun aikalaispuutarhan tavoin vaipui

unohduksiin. Vuosisatojen saatossa puutarhan kasvillisuus peitti veistokset, murtaen ja tuhoen niitä. Luonto sai ottaa puutarhasta vallan kunnes se löydettiin uudestaan 1900-luvulla. Tällöin umpikasvanut puutarha antoi – jos mahdollista – kävijälle vielä fantastisemman vaikutuksen.

Juuri tähän aikaan runoilija **André Pieyre de Mandiargue** vieraili puistossa ja omisti yhden esseistään sille.

Puisto houkutteli paikalle myös taiteilijoita: muun muassa **Salvador Dalí**, **Jean Cocteau** ja **Niki de Saint Phalle** vaikuttivat näkemästään. Paikasta ja sen synnystä on tehty jopa ooppera, joka sai ensi-iltansa Washington DC:ssä vuonna 1967.

Bomarzon Parco dei Mostri on tänä päivänä yksityisessä omistuksessa. Se sijaitsee noin 68 km Roomasta ja on auki yleisölle. ♦

Pääkaupunkitiloja ja -tunnelmia

Viime aikoina Helsingin katukuvassa on tapahtunut silmiinpistävä muutos. En tarkoita kaivutöiden takia jatkuvasti auki olevia katuja vaan jotain hätkähdyttävämpää. Helsingin katukuvasta ovat viime aikoina erottuneet selvästi vierasperäiset ihmiset, jotka viettävät päiväänsä polvillaan jalkakäytävillä. Kädessään heillä on kertakäyttömuki, ja ironista kyllä, sekin usein monikansallisten virvoitusjuoma- tai hampurilaiskorporaatioiden väreillä ja logoilla varustettuna. Kun perinteisessä hyvinvointivaltiossa kerjääminen yleistyy, on ihmisten ensireaktio hämmästys. Pohjoismaissa kun yhteiskuntaa on rakennettu heikoimpien ehdoilla ja tavoitteena on ollut estää ihmisten jääminen heitteille. Hyväntekeväisyys ei siksi ole kuulunut tapoihimme siten kuin se kuuluu Manner-Euroopassa ja Pohjois-Amerikassa.

Itse hämmästyin kerjäämisilmiötä jo hyvän aikaa sitten ja ajattelin "ongelman" ratkeavan varmasti pikaisesti. Kuinka optimistinen olinkaan. Aivan hiljattain kuulin radio-ohjelman joltain Ylen kanavalta, jossa kerrottiin että Helsingin kaupungin johtoportaa oli käyty Romaniassa tutustumassa ulkomaille lähteneiden kerjäläisten kotiseutuihin. Selvittämällä syytä miksi ihmiset lähtevät kauas kotoaan, ajateltiin saatavan apuja kerjäläisongelman ratkaisemiseksi. Ohjelmassa selvisi, että Helsingin kerjäläiset ovat pääosin Romaniasta aivan tietyltä romanialueelta kotoisin. Ekskursion tuloksena päättäjämme totesivat, että voimavarojen on suuntauduttava sinne sikäläisten ihmisten elämän parantamiseksi. Ohjelmassa painotettiin sitä, ettei kerjäläisille tulisi antaa rahaa. Eivätkä ihmiset kuulemma paljon ole antaneetkaan, koska viesti Suomessa olevilta romaneilta kotiinsa oli, ettei kannata tulla. Täällä on pienet tulot ja aivan julmetun kylmä!

Jo maassa olevien Romanian romaneiden auttamiseksi Helsinki toivoo saavansa virka-apuna romanialaisia poliiseja tulkeiksi. Mikä parasta, on ongelmaan alettu perehtyä ja keinoja näyttää löytyvän. Kun Helsingin kaupunki vielä löytää sopivat kanavat avun toimittamiseksi Romanian päähän, voi tilanne Helsingin kaduilla palata jälleen entisen kaltaiseksi. Vai voiko? Löytävätkö ihmisten lahjoittamat varat koskaan perille? Onko Romanian valtio sitoutunut oman vähemmistökansanryhmänsä elämän parantamiseen? Lopulta herää kysymys siitä ovatko tuontikerjäläiset vain ääritapaus, joka herättelee kyselemään oman hyvinvointivaltiomme toimimista?

Harmillisinta tässä yhtälössä on se, kuinka ikiomat kotimaiset puliukkomme ovat omaksuneet tuontikerjäläisten ammatinharjoittamisen keinot. Jo jonkun aikaa olen seurannut parrakkaiden Pertsojen ja Kallujen polvikerjäämistä kaupungin kaduilla. Olenkin huolestunut siitä, että tuontikerjäläisten menetelmät juurtuvat tänne, emmekä saakaan ongelmaa hoidettua. Pitkään Helsingissä oli kaksi kerjäläistä. Ne kaksi naista, jotka monet varmaan tietävät. He kulkevat keskustan kaduilla käsi ojossa sormiaan koukistellen. Monet kaupunkilaiset väistävät nämä daamit nykyään melko rutinoituneesti ja sen enempää ärsyyntymättä. Mutta hiljaa, pää painuksissa polvillaan olevan kerjäläisen kohdalla ainakin minulla synkät tunteet valtaavat mielen. Onko tämä se maa, johon syntymistä pidettiin lottovoittona ja jonka rakennustalkoisiin olemme aina sitoutuneet?

Kannattaisiko, sitten kun olemme saaneet avustuskanavat Romaniaan kuntoon, kääntää jälleen katse omiin sosiaalisiin ongelmiimme ja koettaa pehmentää arvojamme? Emmehän halua, että entinen hyvinvointivaltiomme muuttuu ainoastaan varakkaiden hyvinvoinnin mahdollistavaksi.

OLLI HAKLI

TUKALAA TAIDETTA VENÄJÄLTÄ

UNCOMFORTABLE ART -NÄYTTELY 00130GALLERYSSÄ 26.3.-6.4.2008

CHRISTINE LANGINAUER

Kaaos ja järjestys. Tai anarkistinen kaos ja näennäinen järjestys. Pie-nessä 00130Galleryn näyttelyssä on esillä venäläistä poliittista taidetta. Ja kuten venäläinen politiikka, myös näyttely on jaettu kahtia; Kaaokseen ja Järjestykseen. Enimmäkseen videotekoisia esittelevä *Uncomfortable Art* on tuonut Suomeen teoksia, joita poliittisen sensuurin takia ei voida näyttää taiteilijoiden kotimaassa, Venäjällä. Nykyään jopa teosten viemistä ulkomaille on viranomaisten toimesta rajoitettu. Venäjällä näyttelyn teoksia on poistettu virallisista näyttelyistä, osalle ei ole edes annettu mahdollisuutta päästä esille tai niiden esittämiseen on puututtu jopa ulkomailla asti.

Ensimmäisessä huoneessa vallitsee järjestys, tai oikeastaan politiikan ylläpitämä näennäinen järjestys. Huoneen teokset osoittavat taiteen keinoin kuinka lohdutonta Venäjän politiikka on. Ne kertovat siitä, kuinka pienellä ihmisellä on niin vähän mahdollisuuksia vaikuttaa; useimmiten annettu "totuus" pitää vain niellä sellaisenaan. Seuraavassa huoneessa anarkistinen kaos on saanut vallan. Siellä kaikki se kansan tukahdettu raivo ja pelko ovat saaneet vapaasti virrata. Alitajunnassa muhineet asiat on vihdoinkin nostettu pinnalle. Tässä huoneessa on annettu tilaa niille reaktioille, jotka ensimmäisen huoneen politiikka on aiheuttanut. Sille, minkä ilmaiseminen on Venäjällä niin vaarallista.

Molemmat huoneet liikkuvat tiedostetun ja tiedostamattoman raja-

mailla. Välimaastoon näyttelyn kuraattori on asettanut todellisuuden tason; ennen siirtymistä järjestyksestä kaaokseen katsoja törmää **Alina Gutkinin** salaa kuvattuihin videotöihin. Teokset kertovat karua tarinaa; toisessa valtion virkailija vääräntää asiakirjoja ja toisessa kuvataan FSB:n (Venäjän turvallisuuspalvelun) ampumarjoitusta. Nimensä vastaisesti FSB on tuonut kaikkea muuta kuin turvallisuutta kansalaisille.

Suomalaiselle katsojalle teosten kaikki vivahteet eivät kovin helposti aukea. Jos Venäjän poliittinen tilanne ei ole täysin tuttua, saattaa monet teoksista menettää osan sanomastaan. Onnekseni olen kuitenkin saanut oppaaksi näyttelyn kuraattorin **Diana Machulinan**. Ilman häntä en olisi ymmärtänyt, että Venäjällä hyvin tunnetun PG -taiteilijaryhmän teoksessa kuvataan venäläisten pelkoa siitä, että kiinalaiset tulevat kansoittamaan heidän maansa. Enkä olisi ymmärtänyt miten ja kuinka moniulotteisesti se työssä on kuvattu. Tai, että osa videoista esitetään kännyköistä siksi, että niillä on kenen tahansa helppo kuvata tapahtumia; nyt, tässä ja tarvittaessa salaa. Enkä varsinkaan olisi ymmärtänyt miksi teokset ovat joutuneet sensuurin kynsiin ja millä tavalla ne hiertävät Venäjän hallituksen ja vallanpitäjien hampaankoloissa.

Suomalaisen on myös vaikea uskoa, että sensuuri on todella raakaa; ei-toivottua taidetta tekevä taiteilija voi joutua maksamaan kovan hinnan työstään. Pahimmassa tapauksessa

se tarkoittaa poliittiseksi pakolaiseksi joutumista tai vankilaa. Tämän takia tämäkin näyttely on erittäin tärkeä, sillä se on tapa tuoda esiin Venäjän yhteiskunnan epäkohtia universaalien kielen avulla, taiteen kautta. Vaikka ei jokainen työ avaudu katsojalle, pelkkä työn olemassaolo kertoo sananvapauden puolesta taistelemisesta ja kansan turhautumisesta.

Eikä huumoriakaan sovi unohtaa. Se auttaa hyvin vaikeiden asioiden, suorastaan mahdottomien sellaisten, kestämistä. Ja vaikeaa Venäjällä tällä hetkellä on. Monet teoksista kuvaavat politiikka satiirinomaisesti tai piikittelevät vallanpitäjiä; **Vikenti Nilinin** *Tervehdys* -videossa **Putinin** perinteisen uuden vuoden puhetta häiritsee naisen yltyvä nauru, eikä katsoja tiedä puhuuko Putin naurettavia vai kokeeko nainen tilanteen niin toivottomaksi ettei voi muuta kuin nauraa. Näyttelyyn osallistuneet PG- ja Kiasman ARS 06:sta tuttu, *Blue Noses* -taiteilijaryhmät ovat suosittuja Venäjällä juuri humorististen ja yhteiskuntakriittisten teostensa takia. Onneksi venäläiset osaavat silti vielä nauraa tukalan tilanteen ja siitä tehdyn tukalan taiteen edessä.

Näyttely on mielenkiintoinen kokonaisuus, joka avautuu hitaasti, mutta pitää katsojan jännittyneenä, varpailaan, viimeiseen asti. Minulle jäi kuitenkin sellainen tunne, että näyttelyn todellisen vaikutuksen voi tuntea vain henkilö, joka on itse käynyt läpi sen mistä teokset kertovat. Me muut, ulkopuoliset, voimme vain arvailla. ♦

Elokuvia vai popkornia?

NOORA KLAMI

Kuinka suuri elämys elokuvissa käyminen on sinulle? Onko se arkinen asia, vai onko se jotakin suurta ja hienoa, harvinaista herkkua?

1930-luvulla Helsingissä elokuvissa käyminen todella oli jotakin aivan muuta, kuin miksi sen nykypäivänä koemme. Salit olivat koristeellisia ja loisteliaita pehmeine mukavine penkkeineen, seinä- ja kattomaa-lauksineen sekä tarkoin suunniteltuine eteishalleineen.

Myös julkisivultaan teatterit olivat houkuttelevan ja tyylikkään näköisiä. Nimekkäät arkkitehtuurit loivat toinen toistaan upeampia elokuvateattereita ympäri Helsinkiä.

Parhaassa vaiheessa elokuvateattereita oli yli 50, joista lähes puolet Töölön perukoilla ja Kalliossa sekä Vallilassa asti. Hakaniemen torin ympärillä ja Punavuorella oli teatteriryppäitä, toisin kuin nykyään, kun teatterit ovat keskittyneet keskus-

taan ja yhden salin teatterit muuttaneet monisalisiksi teatterikokonaisuuksiksi.

Mahtipontisuuteen toki pyritään edelleenkin, mutta jälki on halvan näköistä ja toteutus usein varsin keuhkoa. Tennispalatsi lienee monelle jo tuttu paikka, ja se on elokuvateatterin lisäksi myös paljon muuta. Kahvilat, pelipaikat, ravintolat ja taidemuseot mahtuvat samaan rakennukseen kolmentoista salin kanssa.

Tekniikka on tosin luonnollisestikin parempaa kuin muinoin, mutta enää emme saa elokuvien välissä nauttia oopperaesityksistä, emmekä kuule samaan aikaan elokuvan kanssa aitoa orkesteria.

Jotenkin tuntuu siltä, että elokuvakokemus ei ole enää yhtä tärkeätä kuin aiemmin. Elokuvissa käydään tiettyjen näytösten takia, ei kokonaisvaikutelman. Mielenkiintoista on myös se, että Tennispalatsin tulot eivät pääosin tulekaan eloku-

valipuista, vaan popcornin myynnistä.

Vanhojen upeiden elokuvateattereiden muuttuessa yökerhoiksi, bingohalleiksi ja erilaisten uskonnollisten liikkeiden kokoontumispaikoiksi pelkään iki-ihanan Orionin elokuvateatterin menevän samaan suuntaan. Se tuntuu olevan ainoa valopilkku Helsingin elokuvakulttuurissa. Siellä voi edelleen nauttia mukavan pehmeistä upottavista tuoleista ja kauniista arkkitehtuurista ihanien vanhojen elokuvien säestyksellä. Kokonaiselämys on samankaltainen, kuin kuvittelen ihmisillä olleen 70 vuotta sitten elokuvissa käydessään. Vain orkesteri puuttuu.

Toimin mielelläni Orionin puolesta puhujana ja toivon mahdollisimman usean muistavan nauttia sen antimista. Jos esimerkiksi dokumentit tai Mika Waltari kiinnostavat, katso kevään ohjelmistoa:

www.sea.fi/esitykset

SISKO MARIA PAJARI

JÄÄHYVÄISET VOILEIVÄLLE

On tämäkin, että minulle suodaan näin vähän tilaa tässä surkeassa läpyskässä. Hävetkää! Ehkä seuraavalla kerralla ette saakaan nauttia ihanista luovuuden kultahedelmistäni!

Haluan myös osoittaa tyytymättömyteni viime kerralla vaatimieni lahjoitusten suhteen. Joku moukka kehtasi lähettää minulle mädän muikun poste restantena! Tällaista kunnianloukkausta en ole kuuna päivänä kokenut. Olisi ollut edes silakka.

Silakoista puheen ollen, kävin taannoin kauppatorilla ja ostin kojusta silakkavoileivän. Hmphf, olisihan se pitänyt arvata – se ulkomaalaismoukka joka sen minulle myi on salaliitossa lokkien kanssa! Sekunti sen jälkeen, kun olin juuri haukkaamassa leivästäni mehevän pala, joku lokinketku tulee ja nappaa koko komeuden kädestäni! Aivan holtitonta käytöstä tällaista hienostunutta rouvashenkilöä kohtaan! Voitteko kuvitella, millaisen kohtauksen sain! Koko kauppatori sai kuulla kunniansa. Kaiken lisäksi pientä poikaani Igoria (josta on näin ohimennen sanoen kasvamassa komeaakin komeampi pieni herrasmies. No tietysti, onhan hän minun lapseni) häväistiin mitä karneimmalla tavalla. Niin, voitteko kuvitella, mitä se lentävä marodööri keksi juuri sillä hetkellä tehdä... En voi katkeruudeltani edes sanoa sitä, lukijani. Sen minä vaan sanon, että Igor ei ole mikään julkinen käymälä! Mihin tämä maa on menossa! Kysyn vaan!

Kaiken lisäksi voileipämyyjä kehtasi nauraa minulle ja kehotti minua ostamaan uuden voileivän. Niinpä varmaan! Se on salaliitto, kuulkaa! Olisipa minulla ollut haulikko, niin olisin ampunut sekä lokin että sen myyjänketkun siihen paikkaan.

RITVA SILAKKA

Runokulma

KIRJOILLE

Olen alkanut
lainaamisen sijaan
ostaa kirjoja
ikiomiksi
jotta voisin itkeä niihin,
kääntää huolelta
parhaan sivun kulman.

Jotta voisin läikyttää kahvia,
teetä ja verenpisaroita.
Tatuoida silmänjalkeeni
juoksemaan rivien väleihin.

Jotta kirjani voisivat itkeä minuun.

Nojaisimme toisiimme
kaatumisenkin uhalla –
niin että vuosien kuluttua
unohdettuani
vanhat nimeni ja osoitteeni
voisin kirjoistani selvittää
(kahviläikkien kuvioista)
millaista oikeastaan oli
olla minä.

NIMETÖN

Älkää herättäkö minua
Tampereella
kukaan ei huomaa
ei epäile
vaikka valun, painun
syvien pyörteiden läpi
pehmeään pohjaan.

Vesikasvit tarttuvat hiuksiin.
Päälläni ja allani virtaa
kohisten,
kivet
painavat minua
penkin syvään syliin.
Posket täynnä
valtion rautateiden
sinistä nukkaa.

Liike on jossain kaukana,
pinnalla aalloilla on kiire.

Autuas merenpohja on
yksin omanani,
menolipun hinnalla
aina
Helsinkiin asti.

HANNA HANNUS